

Advies over het voorstel van decreet betreffende vreemde talenonderricht in het gewoon basisonderwijs

1 Situering

De Raad Basisonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad geeft een advies op eigen initiatief over het voorstel van decreet betreffende vreemdetalenonderricht in het gewoon basisonderwijs, dat op 11 februari 2004 in het Vlaams Parlement werd ingediend. De indieners verwijzen naar de oproep van de staatshoofden en regeringsleiders van maart 2002 tijdens de Europese Raad van Barcelona.

De raad zal in de nabije toekomst een uitgebreid en grondig advies uitbrengen over de invoering van tweedetaalonderwijs in het basisonderwijs. Dit beperkt advies is hierop geen voorafname. Het bevat alleen die elementen die relevant zijn voor het summiere voorstel van decreet dat nu voorligt.

De Raad Basisonderwijs keurde dit advies eenparig goed in aanwezigheid van 19 leden. Eén lid onthield zich bij de stemming.

2 Advies

2.1 Inleiding

Het voorstel vervangt artikel 43 van het decreet basisonderwijs⁽¹⁾. Het verplicht het leergebied Frans in het vijfde en zesde jaar van het gewoon lager onderwijs en het biedt de gewone basisscholen de mogelijkheid om taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands aan te bieden, met voorrang voor taalinitiatie in het Frans.

De Raad Basisonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad vindt een levenslange ontwikkeling van de meertaligheid van de Vlamingen erg belangrijk en sluit zich aan bij de overtuiging dat het basisonderwijs de fundamenteën moet leggen voor deze ontwikkeling.

Vanuit die bezorgdheid heeft de Vlor op 12 en 13 februari 2004 in het kader van een probleemverkenning, een seminarie georganiseerd met een brede waaier van deskundigen en de leden van het bureau van de Raad Basisonderwijs. Deze probleemverkenning zal uiteindelijk resulteren in een uitgebreid en grondig advies van de Vlaamse Onderwijsraad over tweedetaalonderwijs in het basisonderwijs.

De Vlor betreurt dat het voorstel dat nu voorligt tot stand is gekomen zonder overleg tussen de verschillende partners die het op het terrein moeten waarmaken.

¹ Decreet basisonderwijs, 25/02/97, (BS 17/04/97), "Art. 43. In toepassing van de artikelen 9 en 10 van de wet van 30 juli 1963 houdende de taalregeling in het onderwijs en conform artikel 7 van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van talen in bestuurszaken behoort het leergebied Frans naargelang van het geval, facultatief of verplicht, tot het onderwijsaanbod van het lager onderwijs.

De Vlor vindt het noodzakelijk om dit voorstel van decreet en de wijze van invoering te toetsen aan de taalwetgeving.

De voorrang voor een bepaalde taal, in dit geval het Frans, en de verplichte invoering van Frans in het vijfde en zesde jaar van het basisonderwijs, moeten bovendien passen in een brede visie op taalbeleid in onze scholen. Deze visie ontbreekt nu volledig.

2.2 Facultatieve invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands

Volgens de Raad Basisonderwijs kan taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs zinvol zijn. Maar de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs is een onderwijsvernieuwing die alleen effectief kan zijn, indien zij ingebed is in een reeks van begeleidende maatregelen:

- 1 Een onderwijsvernieuwing met zoveel impact op het curriculum van het basisonderwijs vraagt een grondige voorbereiding. Een invoering vanaf 1 september 2004 geeft onvoldoende tijd aan de scholen en aan de onderwijsbegeleiding om deze vernieuwing voor te bereiden. Bij de voorbereiding van de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs moet een antwoord gezocht worden op vragen zoals:
 - wat zijn de gevolgen van een facultatieve versus een verplichte invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs?
 - hoe voorkomen we dualisering en concurrentie tussen scholen bij de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs?
 - hoe gaan we bij de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs om met kinderen met leerproblemen?
- 2 Een dergelijke onderwijsvernieuwing vraagt een gesystematiseerde, gefaseerde en gestructureerde invoering. Omwille van het gebrek aan een implementatiestrategie zou het voorstel voor gevolg kunnen hebben dat scholen na één of enkele schooljaren afhaken. Hierdoor gaan alle inspanningen teloor en wordt de mogelijkheid tot een meer systematische invoering voor jaren gehypothekerd.
- 3 De raad vreest dat scholen, onder druk van de ouders, vanaf 1 september 2004 hals over kop taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands zullen aanbieden en dit aanbod als een argument zullen gebruiken in de concurrentie tussen scholen.
- 4 Een onderwijsvernieuwing als deze vraagt een intensieve ondersteuning van de betrokken leerkrachten en schoolteams. Het beperkt budget, voorzien in de nascholings thema's van de overheid, volstaat hier helemaal niet.
- 5 De effectiviteit van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands is in heel grote mate afhankelijk van de continuïteit in het aanbod. Taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands moet passen in een traject van in het basisonderwijs tot aan het einde van het secundair onderwijs, met duidelijke doelstellingen op lange termijn. Het voorstel van decreet voorziet op dit vlak niets. Op die manier hebben ouders geen enkele garantie op het vlak van de kwaliteit van het aanbod.
- 6 De invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands vraagt zeer veel bijkomende inspanningen van de leerkrachten die ermee worden belast, van het hele schoolteam en van de ouders.

- 7 Niet alle beginnende leerkrachten beschikken over de nodige competenties om taalinitiatie te geven in een andere taal dan het Nederlands.
- 8 Het voorstel zegt niets over de bekwaamheidsbewijzen waarover een leerkracht moet beschikken om taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands te geven.
- 9 De Vlor vraagt zich af wat de invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands voor gevolg heeft op de rest van het curriculum. Ook op dit punt laat het voorstel de scholen in het ongewisse.
- 10 Een thuistaal, zoals in OETC, is niet meer mogelijk, zonder meteen ook taalinitiatie in het Frans aan te bieden.

2.3 Conclusie

Ondanks zijn overtuiging dat het basisonderwijs de fundamenteen moet leggen voor een levenslange ontwikkeling van meertaligheid bij de Vlamingen, vindt de Raad Basisonderwijs om de hierboven opgesomde redenen, dat een invoering van taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands in het basisonderwijs en de verplichting van het leergebied Frans in het vijfde en zesde jaar in deze vorm, te weinig garanties biedt voor een kwaliteitsvol onderwijs.

Dirk Piqueur
secretaris

Gaby Tersago
voorzitter